Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 22 października 2013 r.*

Uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Wyrok Trybunału stwierdzający uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego — Uregulowanie krajowe przewidujące mniejszość blokującą 20% dla podjęcia niektórych decyzji przez akcjonariuszy spółki Volkswagen AG

W sprawie C-95/12

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie, na podstawie art. 260 ust. 2 TFUE, uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, wniesioną w dniu 21 lutego 2012 r.,

Komisja Europejska, reprezentowana przez E. Montaguti oraz G. Brauna, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Republice Federalnej Niemiec, reprezentowanej przez T. Henzego, J. Schwarzego, J. Möllera oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, K. Lenaerts, wiceprezes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, E. Juhász, A. Borg Barthet, C.G. Fernlund, J.L. da Cruz Vilaça, prezesi izb, A. Rosas, G. Arestis, A. Arabadjiev (sprawozdawca), C. Toader, E. Jarašiūnas i C. Vajda, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 marca 2013 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 29 maja 2013 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

1 W swej skardze Komisja Europejska wnosi do Trybunału o:

— stwierdzenie, że nie podejmując wszelkich środków koniecznych do wykonania wyroku z dnia 23 października 2007 r. w sprawie C-112/05 Komisja przeciwko Niemcom, Zb.Orz. s. I-8995, dotyczącego niezgodności niektórych przepisów Gesetz über die Überführung der Anteilsrechte an der Volkswagenwerk Gesellschaft mit beschränkter Haftung in private Hand (ustawy w sprawie prywatyzacji udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Volkswagenwerk) z dnia 21 lipca 1960 r. (BGBl. 1960 I, nr 39, s. 585; BGBl. 1960 III, s. 641-1-1, zwanej dalej „ustawą VW") z prawem Unii, Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 260 ust. 1 TFUE;

— zasądzenie od Republiki Federalnej Niemiec na rzecz Komisji za zwłokę w wykonaniu ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom okresowej kary pieniężnej w wysokości 282 725,10 EUR, naliczanej począwszy od dnia ogłoszenia wyroku w niniejszej sprawie do dnia wykonania wskazanego wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom;

— zasądzenie od Republiki Federalnej Niemiec na rzecz Komisji ryczałtu, którego kwota jest wynikiem przemnożenia dziennej kwoty wynoszącej 31 114,72 EUR przez liczbę dni trwania naruszenia, naliczanej od dnia ogłoszenia ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom do dnia ogłoszenia wyroku w niniejszej sprawie lub zaprzestania przez państwo członkowskie naruszenia, oraz

— obciążenie Republiki Federalnej Niemiec kosztami postępowania.

Okoliczności powstania sporu oraz wyrok w sprawie Komisja przeciwko Niemcom

2 W czasie uchwalania ustawy VW w 1960 r. niemieckie państwo federalne i kraj związkowy Dolnej Saksonii byli dwoma głównymi akcjonariuszami spółki Volkswagen GmbH (zwanej dalej „spółką Volkswagen"), w której to spółce posiadali po 20% kapitału. Na podstawie tej ustawy Volkswagen, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, została przekształcona w spółkę akcyjną.

3 Niemieckie państwo federalne pozbyło się następnie posiadanych udziałów w kapitale tej spółki, a kraj związkowy Dolnej Saksonii ze swej strony posiada nadal 20% udziałów w tej spółce.

4 Paragraf 2 ust. 1 ustawy VW w brzmieniu obowiązującym przed ogłoszeniem ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom przewidywał, że prawo głosu przysługujące akcjonariuszowi posiadającemu akcje o wartości nominalnej przekraczającej jedną piątą kapitału zakładowego spółki jest ograniczone do liczby głosów, jaka wynika z wartości nominalnej akcji równej jednej piątej kapitału zakładowego.

5 Paragraf 4 wskazanej ustawy, zatytułowany „Statut spółki", w brzmieniu obowiązującym przed ogłoszeniem ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom miał następujące brzmienie:

„1. Republika Federalna Niemiec i kraj związkowy Dolnej Saksonii, o ile są akcjonariuszami spółki, mają prawo do wyznaczania po dwóch członków rady nadzorczej.

[…]

3. Uchwały walnego zgromadzenia, które na mocy ustawy o spółkach akcyjnych wymagają większości co najmniej trzech czwartych kapitału zakładowego reprezentowanego w czasie głosowania, wymagają większości ponad czterech piątych kapitału zakładowego reprezentowanego w czasie głosowania".

6 W ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom Trybunał w pkt 1 sentencji orzekł:

„Utrzymując w mocy [§] 4 ust. 1 oraz [§] 2 ust. 1 w związku z [§] 4 ust. 3 [ustawy VW] w brzmieniu znajdującym zastosowanie w niniejszej sprawie, Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. 56 ust. 1 WE".

7 W następstwie tego wyroku Republika Federalna Niemiec przyjęła Gesetz zur Änderung des Gesetzes über die Überführung der Anteilsrechte an der Volkswagenwerk Gesellschaft mit beschränkter Haftung in private Hand (ustawę zmieniającą ustawę w sprawie prywatyzacji udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Volkswagenwerk) z dnia 8 grudnia 2008 r. (zwaną dalej „ustawą zmieniającą ustawę VW"), która została promulgowana w *Bundesgesetzblatt* w dniu 10 grudnia 2008 r. (BGBl 2008 I, nr 56, s. 2369) i weszła w życie w dniu 11 grudnia 2008 r.

8 Ustawa ta uchyliła w szczególności § 2 i § 4 ust. 1 ustawy VW. Natomiast nie wprowadziła ona zmian w § 4 ust. 3 ustawy VW.

Postępowanie poprzedzające wniesienie skargi

9 Pismem z dnia 24 grudnia 2007 r. Komisja zwróciła się do Republiki Federalnej Niemiec o przekazanie jej informacji dotyczących środków podjętych lub środków, które zamierzała ona podjąć w celu wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom.

10 Pismem z dnia 6 marca 2008 r. wskazane państwo członkowskie udzieliło odpowiedzi, zgodnie z którą federalny minister sprawiedliwości opracował projekt ustawy w celu wykonania tego wyroku, a projekt ten jest przedmiotem uzgodnień między zainteresowanymi służbami.

11 Komisja w dniu 5 czerwca 2008 r. skierowała do wskazanego państwa członkowskiego wezwanie do usunięcia uchybienia, wzywając je do przedstawienia uwag w terminie dwóch miesięcy.

12 W tym samym dniu Republika Federalna Niemiec przekazała Komisji projekt ustawy zatwierdzony przez radę ministrów, mający na celu wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, zaznaczając, iż wkrótce rozpocznie się procedura ustawodawcza.

13 W dniu 1 grudnia 2008 r. Komisja wystosowała do Republiki Federalnej Niemiec uzasadnioną opinię, w której wezwała to państwo do podjęcia niezbędnych środków zapewniających wykonanie wyroku w terminie dwóch miesięcy od otrzymania tej opinii.

14 Komisja stwierdziła również, że wprawdzie bez wątpienia projekt ustawy w celu wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom przewiduje uchylenie § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 ustawy VW, to jednak projekt ten utrzymuje w mocy § 4 ust. 3 tej ustawy. Instytucja ta zauważyła również, że nie otrzymała żadnej informacji dotyczącej zmiany części statutu odzwierciedlającej kwestionowane przepisy ustawy VW.

15 W dniu 10 grudnia 2008 r. promulgowana została ustawa zmieniająca ustawę VW, której treść powtarza w istocie treść rzeczonego projektu.

16 W piśmie z dnia 17 grudnia 2008 r. Republika Federalna Niemiec zaproponowała Komisji, aby strony wspólnie złożyły do Trybunału wniosek o wykładnię ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, zgodnie z art. 43 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz z art. 102 regulaminu postępowania.

17 Ponieważ Komisja nie zajęła stanowiska w przedmiocie tej propozycji, Republika Federalna Niemiec w piśmie z dnia 29 stycznia 2009 r. udzieliła odpowiedzi na uzasadnioną opinię, stwierdzając, że w następstwie wejścia w życie ustawy zmieniającej ustawę VW jej zdaniem ww. wyrok w sprawie Komisja przeciwko Niemcom został w pełni wykonany.

18 W dniu 21 lutego 2012 r., uznając, że Republika Federalna Niemiec wykonała rzeczony wyrok tylko w części, Komisja wniosła skargę w niniejszej sprawie.

W przedmiocie skargi

W przedmiocie zarzutu dotyczącego statutu spółki Volkswagen

Argumentacja stron

19 Komisja uważa, że pełne wykonanie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom powinno obejmować nie tylko zmianę ustawy VW, lecz również statutu spółki Volkswagen. Aktualna wersja rzeczonego statutu zawiera wciąż bowiem w § 25 ust. 2 klauzulę dotyczącą ograniczonej mniejszości blokującej, analogiczną w istocie do klauzuli zawartej w § 4 ust. 3 ustawy VW. Ponadto klauzula dotycząca ograniczenia prawa głosu została uchylona we wskazanym statucie dopiero we wrześniu 2009 r., czyli dziewięć miesięcy po uchyleniu odpowiadającego jej przepisu ustawy VW. Tymczasem Trybunał orzekł w pkt 26 wydanego wyroku, że wspomniane klauzule statutu powinny być w świetle swobody przepływu kapitału uznane za przepis krajowy.

20 Komisja przypomina w tym względzie, że jeżeli Trybunał uznał, iż państwo członkowskie uchybiło zobowiązaniom ciążącym na nim na mocy traktatów, to jest ono zobowiązane zgodnie z art. 260 ust. 1 TFUE do „podjęcia niezbędnych środków celem zapewnienia wykonania wyroku". W związku z tym, ponieważ władze publiczne za pośrednictwem kraju związkowego Dolnej Saksonii są akcjonariuszami spółki Volkswagen, miały one jako takie nie tylko możliwość, lecz również obowiązek zaproponowania wymaganych zmian w statucie tej spółki.

21 Republika Federalna Niemiec uważa, że zarzut oparty na braku zmian w statucie spółki Volkswagen jest niedopuszczalny, ponieważ statut ten nie był przedmiotem ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom. W wyroku tym Trybunał badał bowiem wyłącznie niektóre przepisy ustawy VW.

22 W każdym razie, ponieważ Volkswagen jest spółką prywatną, Republika Federalna Niemiec nie może ponosić odpowiedzialności za działania i zaniechania tej spółki, gdyż na mocy § 119 ust. 1 pkt 5 Aktiengesetz (ustawy o spółkach akcyjnych) z dnia 6 września 1965 r. (BGBl. 1965 I, s. 1089), zmienionej Gesetz zur Kontrolle und Transparenz im Unternehmensbereich (ustawą o kontroli i przejrzystości w sektorze przedsiębiorstw) z dnia 27 kwietnia 1998 r. (BGBl. 1998 I, s. 786), wyłącznie akcjonariusze takiej spółki mogą dokonać zmian w jej statucie w ramach walnego zgromadzenia.

Ocena Trybunału

23 Procedurę ustanowioną w art. 260 ust. 2 TFUE uznać trzeba za szczególną procedurę sądową mającą na celu doprowadzenie do wykonania wyroku Trybunału, czyli innymi słowy, za postępowanie egzekucyjne (wyrok z dnia 12 lipca 2005 r. w sprawie C-304/02 Komisja przeciwko Francji, Zb.Orz. s. I-6263, pkt 92). W rezultacie w ramach tej procedury mogą być rozpatrywane wyłącznie uchybienia zobowiązaniom nałożonym na państwo członkowskie na mocy traktatu, które Trybunał uznał na podstawie art. 258 TFUE za uzasadnione (wyrok z dnia 10 września 2009 r. w sprawie C-457/07 Komisja przeciwko Portugalii, Zb.Orz. s. I-8091, pkt 47).

24 Tymczasem w ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom Trybunał w ogóle nie badał kwestii, czy statut spółki Volkswagen był podstawą uchybienia zobowiązaniom ciążącym na mocy traktatu FUE na Republice Federalnej Niemiec. Przedmiot sporu zakończonego tym wyrokiem dotyczył bowiem wyłącznie zgodności niektórych przepisów ustawy VW ze wskazanym traktatem.

25 Wbrew temu, co twierdzi Komisja, Trybunał uznał w pkt 26 tego wyroku, nie tyle że statut spółki Volkswagen należy uznać za przepis krajowy, ile że „nawet gdyby przyjąć [...], że ustawa VW ogranicza się do powtórzenia treści porozumienia, które należy traktować jako umowę prawa prywatnego, to należy stwierdzić, iż okoliczność, że porozumienie to stało się przedmiotem ustawy, jest wystarczająca, by z punktu widzenia swobody przepływu kapitału uznać je za przepis krajowy".

26 W rezultacie należy odrzucić jako niedopuszczalny zarzut oparty na braku zmian w statucie spółki Volkswagen.

W przedmiocie zarzutu dotyczącego ustawy VW

Argumentacja stron

27 Zdaniem Komisji z ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom wynika, że obniżenie progu mniejszości blokującej wynikające z § 4 ust. 3 ustawy VW stanowi niezależne naruszenie art. 63 ust. 1 TFUE. Wiele fragmentów tego wyroku potwierdza ów wniosek, w tym w szczególności:

— fakt, że po pierwsze, Komisja podniosła trzy odrębne zarzuty, w tym jeden dotyczący obniżenia mniejszości blokującej zgodnie z § 4 ust. 3 ustawy VW, a po drugie, że żaden z tych zarzutów nie został oddalony przez Trybunał, jak wynika z pkt 81 rzeczonego wyroku;

— obciążenie Republiki Federalnej Niemiec ogółem kosztów postępowania wskazywałoby na to, że Komisja wygrała sprawę w odniesieniu do wszystkich zarzutów opartych na naruszeniu art. 63 ust. 1 TFUE. Twierdzenie zawarte w pkt 83 tego wyroku, zgodnie z którym owo państwo członkowskie przegrało sprawę „w przeważającej części", w związku z czym zostało obciążone kosztami postępowania, wynika raczej z oddalenia skargi w zakresie, w jakim była ona oparta również na naruszeniu swobody przedsiębiorczości ustanowionej w art. 49 TFUE;

— pkt 48 i 50 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, z których wynika, że obniżenie progu mniejszości blokującej daje samo w sobie podmiotom publicznym będącym akcjonariuszami spółki Volkswagen możliwość wywierania istotnego wpływu na tę spółkę bez dokonywania inwestycji wymaganych przez powszechne prawo spółek;

— pkt 51 tego wyroku, w którym stwierdzając, że ograniczenie prawa głosu „dopełnia" ramy prawne ustanowione w wyniku ograniczenia mniejszości blokującej, Trybunał uznał, iż ramy te umożliwiają same w sobie wspomnianym podmiotom publicznym wywieranie istotnego wpływu na decyzje rzeczonej spółki na podstawie mniejszego udziału inwestycyjnego, oraz

— użycie w pkt 54 rzeczonego wyroku wyrażenia „ograniczenia" w liczbie mnogiej oraz spójnika „i" zamiast „w związku z" w celu powiązania § 2 ust. 1 i § 4 ust. 3 ustawy VW, z czego Komisja wywodzi, że te dwa przepisy stanowią dwa niezależne względem siebie ograniczenia.

28 Ponadto z łącznej analizy pkt 40, 41, 51, 52 i 72–81 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom wynika, że ograniczenie prawa głosu przewidziane w § 2 ust. 1 ustawy VW stanowi również samo w sobie nieuzasadnione ograniczenie swobody przepływu kapitału. W rezultacie wyrok ten w żadnym razie nie pozwala stwierdzić, że Republika Federalna Niemiec mogła wybrać swobodnie, który z dwóch przepisów należy uchylić w celu wykonania wskazanego wyroku.

29 Co się tyczy sentencji ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, Komisja uważa, że sentencja ta powinna być odczytana w świetle uzasadnienia owego wyroku, a w szczególności fragmentów przedstawionych powyżej.

30 Republika Federalna Niemiec uważa, że z pkt 1 sentencji rzeczonego wyroku wynika wyraźnie, iż stwierdzone przez Trybunał naruszenie art. 63 ust. 1 TFUE wynikało z § 2 ust. 1 ustawy VW „w związku z" § 4 ust. 3 tej ustawy. W rezultacie stwierdzone w tym wyroku uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego wynika wyłącznie z wzajemnego oddziaływania między przepisem dotyczącym ograniczenia prawa głosu, czyli § 2 ust. 1 ustawy VW, a przepisem dotyczącym ograniczonej mniejszości blokującej, czyli § 4 ust. 3 ustawy VW.

31 Wniosek ten znajduje potwierdzenie w szczególności w pkt 30, 43, 51, 54, 56 i 78 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom.

32 Fakt, że Republika Federalna Niemiec została obciążona kosztami postępowania, jest pozbawiony znaczenia, gdyż jak wynika z pkt 83 tego wyroku, obciążenie kosztami postępowania oparte jest na stwierdzeniu, że owo państwo członkowskie przegrało sprawę „w przeważającej części".

Ocena Trybunału

33 Zgodnie z art. 260 ust. 1 TFUE, jeżeli Trybunał stwierdzi, że państwo członkowskie uchybiło zobowiązaniu ciążącemu na nim na mocy traktatów, państwo to jest zobowiązane podjąć środki, które zapewnią wykonanie wyroku Trybunału.

34 W następstwie ogłoszenia ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, w terminie wyznaczonym w tym celu w uzasadnionej opinii sporządzonej przez Komisję w ramach niniejszego postępowania, Republika Federalna Niemiec uchyliła § 2 ust. 1 i § 4 ust. 1 ustawy VW. Natomiast utrzymała ona w mocy § 4 ust. 3 tej ustawy.

35 W tej sytuacji należy ustalić, czy owo państwo członkowskie było również zobowiązane na mocy art. 260 ust. 1 TFUE uchylić lub zmienić ten ostatni przepis ustawy VW w celu pełnego wykonania ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom.

36 Tak byłoby w przypadku, gdyby w wyroku tym Trybunał stwierdził uchybienie zobowiązaniom państwa członkowskiego wynikające w sposób niezależny z § 4 ust. 3 ustawy VW.

37 W tym względzie szczególne znaczenie ma sentencja rzeczonego wyroku, w której opisane jest stwierdzone przez Trybunał uchybienie. W pkt 1 wskazanej sentencji Trybunał, odstępując w tym zakresie od skargi Komisji, orzekł, że „utrzymując w mocy [§] 4 ust. 1 oraz [§] 2 ust. 1 w związku z [§] 4 ust. 3 [ustawy VW], Republika Federalna Niemiec uchybiła zobowiązaniom, które na niej ciążą na mocy art. [63 ust. 1 TFUE]".

38 Posługując się spójnikiem „oraz" i wyrażeniem „w związku z", Trybunał odróżnił z jednej strony uchybienie wynikające z § 4 ust. 1 ustawy VW, z drugiej zaś uchybienie wynikające z łącznego zastosowania § 2 ust. 1 i § 4 ust. 3 tej ustawy.

39 W związku z tym, w odróżnieniu od uchybienia wynikającego z § 4 ust. 1 ustawy VW, Trybunał nie stwierdził uchybienia wynikającego z § 4 ust. 3 tej ustawy rozpatrywanego odrębnie, lecz stwierdził jedynie uchybienie w odniesieniu do związku tego przepisu z § 2 ust. 1 ustawy VW.

40 Wniosek ten znajduje potwierdzenie w uzasadnieniu ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom, w świetle którego to uzasadnienia należy interpretować jego sentencję (zob. wyroki: z dnia 16 marca 1978 r. w sprawie 135/77 Bosch, Rec. s. 855, pkt 4; z dnia 29 czerwca 2010 r. w sprawie C-526/08 Komisja przeciwko Luksemburgowi, Zb.Orz. s. I-6151, pkt 29).

41 W tym względzie, jak wynika, po pierwsze, z pkt 30 tego wyroku, Trybunał postanowił zbadać łącznie zarzuty oparte na niezgodności § 2 ust. 1 i § 4 ust. 3 ustawy VW z art. 63 ust. 1 TFUE z uwagi nie tylko na argumenty stron, lecz również na „kumulatywny skutek obu [tych] przepisów".

42 Po drugie, w pkt 43 tego wyroku Trybunał podkreślił, że należy zbadać skutki ograniczenia prawa głosu przewidzianego w § 2 ust. 1 ustawy VW „w powiązaniu z zawartym w [§] 4 ust. 3 [tej] ustawy wymogiem".

43 Po trzecie, stwierdziwszy w pkt 50 rzeczonego wyroku, że § 4 ust. 3 ustawy VW wprowadza rozwiązanie, które pozwala podmiotom publicznym zapewnić sobie blokującą mniejszość, umożliwiając im sprzeciwianie się istotnym decyzjom w oparciu o mniejszy udział inwestycyjny niż wymagany przez powszechne prawo spółek, Trybunał zauważył w pkt 51 tego wyroku, że ograniczając prawo głosu do tej samej wysokości 20%, § 2 ust. 1 ustawy VW „dopełnia ram prawnych, które dają wspomnianym podmiotom publicznym możliwość wywierania istotnego wpływu na spółkę na podstawie mniejszego udziału inwestycyjnego".

44 Po czwarte, Trybunał stwierdził w pkt 56 tego wyroku, że „połączony skutek [§] 2 ust. 1 i [§] 4 ust. 3 ustawy VW stanowi ograniczenie przepływu kapitału w rozumieniu art. [63 ust. 1 TFUE]". Twierdzenie to kontrastuje z twierdzeniem zawartym w pkt 68 rzeczonego wyroku, zgodnie z którym „[§] 4 ust. 1 ustawy VW stanowi ograniczenie przepływu kapitału w rozumieniu art. [63 ust. 1 TFUE]".

45 Uzasadnienie ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom również potwierdza wniosek zawarty w pkt 1 sentencji tegoż wyroku, zgodnie z którym to wnioskiem uchybienie stwierdzone przez Trybunał wynika nie z § 4 ust. 3 tej ustawy rozpatrywanego odrębnie, lecz wyłącznie ze związku tego przepisu z § 2 ust. 1 ustawy VW.

46 Żaden z przedstawionych przez Komisję dowodów nie jest w stanie podważyć tego wniosku.

47 Po pierwsze, wykładnia, jaką przypisuje Komisja pkt 48 i 50 ww. wyroku Komisja przeciwko Niemcom, wynika z fragmentarycznej analizy tego wyroku, która nie uwzględnia nierozerwalnych związków pomiędzy jego różnymi fragmentami ani całości i spójności uzasadnienia tego wyroku. Zauważając w pkt 50 tego wyroku, że § 4 ust. 3 ustawy VW „wprowadza […] rozwiązanie, które pozwala podmiotom publicznym zapewnić sobie blokującą mniejszość, umożliwiając im sprzeciwianie się istotnym decyzjom w oparciu o mniejszy udział inwestycyjny niż wymagany przez powszechne prawo spółek", Trybunał w żadnym razie nie zajął stanowiska w kwestii, czy przepis ten sam w sobie narusza art. 63 ust. 1 TFUE, wbrew temu, co zdaje się sugerować Komisja. Kwestia ta wpisuje się ponadto w tok rozumowania wyznaczony w poprzednich punktach tego wyroku, w których Trybunał w pkt 30 i 43 orzekł, że należy zbadać § 2 ust. 1 ustawy VW „w powiazaniu z" § 4 ust. 3 tej ustawy, w szczególności z uwagi na ich „kumulatywny skutek". Jeśli chodzi o pkt 48 rzeczonego wyroku, do którego odnosi się również Komisja, wystarczy zauważyć, że zawiera on ustalenie wyłącznie faktyczne, zgodnie z którym „w czasie uchwalania ustawy VW w 1960 r. państwo federalne i [kraj związkowy] Dolnej Saksonii byli dwoma głównymi akcjonariuszami spółki Volkswagen, tj. nowo sprywatyzowanej spółki, w której posiadali po 20% kapitału".

48 Po drugie, pkt 51 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom należy również analizować w świetle pozostałej części wyroku. Stwierdzając zatem, że ograniczenie prawa głosu „dopełnia" ramy prawne, które dają wspomnianym podmiotom publicznym możliwość wywierania istotnego wpływu na

decyzje podejmowane przez spółkę Volkswagen na podstawie mniejszego udziału inwestycyjnego, Trybunał położył nacisk na komplementarność § 2 ust. 1 i § 4 ust. 3 ustawy VW, a nie – wbrew temu, co twierdzi Komisja – na niezależne skutki tego ostatniego przepisu.

49 Po trzecie, instytucja ta nie może wywodzić z samego użycia w pkt 54 wskazanego wyroku wyrażenia „ograniczenia" w liczbie mnogiej lub spójnika „i", że § 2 ust. 1 i § 4 ust. 3 ustawy VW stanowią dwa niezależne od siebie ograniczenia swobody przepływu kapitału. W tym samym punkcie Trybunał zauważył bowiem, że te dwa przepisy tworzą „rozwiązanie" mogące ograniczać możliwość udziału inwestorów bezpośrednich w spółce celem ustanowienia lub utrzymania trwałych i bezpośrednich powiązań gospodarczych ze spółką, umożliwiających efektywny udział w zarządzaniu nią lub w sprawowaniu nad nią kontroli. Ponadto w pkt 56 tego wyroku Trybunał orzekł, że „połączony skutek [§] 2 ust. 1 i [§] 4 ust. 3 ustawy VW stanowi ograniczenie przepływu kapitału w rozumieniu art. 56 [ust. 1] WE".

50 Po czwarte, o ile prawdą jest, że w pkt 81 ww. wyroku w sprawie Komisja przeciwko Niemcom Trybunał uwzględnił zarzuty podniesione przez Komisję i oparte na naruszeniu art. 63 ust. 1 TFUE, o tyle okoliczność ta nie może być utożsamiona, wobec braku wyraźnej odmiennej wskazówki, z twierdzeniem Trybunału, że § 4 ust. 3 ustawy VW stanowi sam w sobie ograniczenie przepływu kapitału.

51 Po piąte, fakt, że Trybunał obciążył Republikę Federalną Niemiec ogółem kosztów postępowania, nie może również potwierdzać stanowiska bronionego przez Komisję. Takie obciążenie kosztami było uzasadnione, jak wynika z pkt 83 tego wyroku, twierdzeniem, że owo państwo członkowskie przegrało sprawę „w przeważającej części".

52 W rezultacie, uchylając, po pierwsze, § 4 ust. 1 ustawy VW, a po drugie, § 2 ust. 1 tej ustawy, oraz znosząc w związku z tym powiązanie między tym ostatnim przepisem a § 4 ust. 3 wskazanej ustawy, Republika Federalna Niemiec wykonała w wyznaczonym terminie zobowiązania nałożone na nią na mocy art. 260 ust. 1 TFUE.

53 W związku z tym należy oddalić ten zarzut i w rezultacie oddalić skargę w całości.

W przedmiocie kosztów

54 Zgodnie z art. 138 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Republika Federalna Niemiec wniosła o obciążenie Komisji kosztami postępowania, a Komisja przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Komisja Europejska zostaje obciążona kosztami postępowania.

Podpisy